

щоб успішно їх застосовувати у навчально-виховному процесі. Інноваційні технології умовно поділяються на здоров'язберігаючі, оздоровчі, технології навчання здоров'ю, технології виховання культури здоров'я. Охарактеризуємо кожну із них:

- здоров'язберігаючі (профілактичні щеплення, забезпечення рухової активності, вітамінізація, організація здорового харчування);
- оздоровчі (фізична підготовка, фізіотерапія, ароматерапія, загартування, гімнастика, масаж, фітотерапія, арттерапія);
- технології навчання здоров'ю (включення відповідних тем в зміст предметів загальноосвітнього циклу);
- виховання культури здоров'я (факультативні заняття із розвитку особистості учня, позакласні та позашкільні заходи, фестивалі, конкурси) [2, С. 91–95].

Водночас доводиться констатувати, що незважаючи на значну увагу держави, науковців до питань здоров'я зростаючого покоління, поки ще ця проблема не розв'язана належним чином.

#### Література

1. Безруких М.М. Здоровьесберегающая школа. — М.: Московский психолого-социальный институт, 2004. — 240 с.
2. Капська А.Й. Основні закономірності моделювання виховного процесу // Нові технології виховання: Збірник наукових праць. — Київ. — С. 91–95.
3. Смирнов Н. К. Здоров'язберігаючі освітні технології та психологія здоров'я. — М., 2006. — 264 с.

### **ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, ВИХОВАННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕХОДУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ.**

*Цвєткова Н.М., Якуба М.С.*

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна*

Сучасна людина, яка здатна протистояти більшості природних явищ, розплачується за це поступовою втратою прямого зв'язку з природою. Водночас жива природа неухильно втрачає свій потенціал. У зв'язку з цим екологічні проблеми стають дедалі актуальнішими. Поступово у свідомості більшості громадян світу формується глибоке переконання у необхідності ефективного збереження природи. Перед суспільством виникають основні завдання — здійснити кардинальні зміни у свідомості, сформулювати і добровільно дотримуватись самообмежень, продиктованих законами біосфери, змінити стереотипи поведінки, механізми економіки і соціального розвитку.

Екологічна грамотність суспільства можлива лише за умов розуміння основних біологічних законів та процесів, що відбуваються у довіклі. Підвищення рівня культури громадян України у взаємодії з природою й екологічна підготовка кадрів в умовах складного перехідного періоду країни набувають важливого державного значення й повинні забезпечити вирішення життєво-важливих проблем людства.

Сучасна екологічна освіта повинна врятувати людство від екологічної кризи шляхом формування нового екологічного світогляду. Екологі-

чна освіта — це цілеспрямовано організований, планово і систематично здійснюваний процес засвоєння екологічних знань, умінь і навичок. Серед завдань екоосвіти:

- формування знань про закономірності зв'язків природних явищ, єдності живої та неживої природи, про взаємодію людини, суспільства і природи;
- виховання мотивів, потреб і навичок екологічно доцільної поведінки та діяльності, здорового способу життя, потягу до активних дій з охорони довкілля;
- розвиток інтелектуальної та емоційної сфер психіки учнів та студентів на основі причинного аналізу екологічних ситуацій, емоційного переживання стосовно природи.

Сучасна система екологічної української освіти складається з двох підсистем: неформальної та формальної.

Функцією підсистеми неформальної екологічної освіти є оперативне і ефективно поширення і популяризація інформації екологічного змісту, формування громадської думки, пропаганда здорового способу життя, розумного і бережливого ставлення відносно довкілля. Процес неформальної екоосвіти виконує провідну роль у формуванні особистості громадянина, оскільки стосується усіх людей без виключення. Підсистема неформальної екологічної освіти враховує здебільшого вікові особливості людини.

Неформальну екологічну освіту здійснюють: родинне коло, засоби масової інформації, заклади культури, спортивні установи, ботанічні сади, рекреаційні установи, осередки туризму, заповідники тощо. Максимальна роль неформальної екологічної освіти належить сімейному і родинному вихованню, тому основну роль у процесі виховання дітей та молоді відіграють батьки та близькі родичі, оскільки рівень їх екологічної освіти є фундаментом для формування екологічного світогляду молодого покоління.

Підсистему формальної екологічної освіти становлять приватні та державні освітні установи та заклади (дошкільні заклади, школи, заклади позашкільної та післядипломної освіти, навчальні заклади усіх рівнів акредитації тощо). Підсистема формальної екоосвіти спирається на освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні й орієнтується на основні ланки системи освіти (дошкільна, шкільна, позашкільна, професійна і вища освіта тощо).

Надзвичайно важлива роль формальної екологічної освіти у процесі підготовки фахівців екологічного спрямування. Підготовка фахівців-екологів на сучасному етапі розвитку нашої країни є одне з найважливіших завдань, оскільки від якості їх освіти значною мірою залежить майбутнє народу і суспільства України та інших держав.

З огляду на сучасні вимоги до фахівців із вищою освітою в Україні студент-еколог повинен:

- володіти ключовими поняттями екології та добре розуміти різницю між традиційною і сучасною наукою, знати етапи розвитку екологічних знань;
- ознайомитися з сучасними напрямками розвитку екології та навчитися критично ставитись до різних течій в екологічних дослідженнях;
- знати міжнародні організації, які займаються розробкою та реалізацією екологічних програм й самі ці програми;

- знати структуру Міністерства охорони навколишнього природного середовища України та обласних екологічних служб;
- уміти ухвалювати самостійні рішення з розв'язання екологічних проблем та завдань;
- володіти навичками популяризації основних природоохоронних ідей та активно залучати спільноту до вирішення екологічних проблем.

Враховуючи важливість і актуальність сучасної екологічної освіти варто зазначити, що володіння низкою екологічних знань ще не є свідченням екологічної вихованості людини. Екологічне виховання характеризується обов'язковою активною природоохоронною позицією.

Вирішення проблеми підвищення екологічної культури усіх верств населення лежить у площині екологічної освіти, одним з дієвих важелів якої є популяризація екологічних проблем та доступне інформування населення країни щодо можливих шляхів вирішення цих проблем.

Екологічна освіта і виховання формують гармонійну особистість — громадянина, розвиваючи його психоемоційну та інтелектуальну сфери, уміння передбачати наслідки своєї поведінки у природі та суспільстві, здатність логічно мислити і приймати конструктивні рішення щодо збереження довкілля, формувати ставлення до природи як до світу свого буття та майбутнього існування своїх нащадків.

Екологічне виховання та інформування населення, екологічна підготовка кадрів вказані в документах, затверджених на Всесвітньому Самміті в Йоганнесбурзі як засіб здійснення переходу до сталого розвитку у XXI столітті усіх країн світу і є основними засобами збереження довкілля.

## **МЕДИЧНА І ДОМЕДИЧНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ**

*Цина А.Ю.*

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,  
Україна*

До системи центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, входять підпорядковані сили цивільного захисту, навчальні заклади та наукові установи, заклади охорони здоров'я (медичні підрозділи), (далі — органи та підрозділи цивільного захисту). В повноваження місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту входить завдання медичного захисту населення, створення медичних формувань Державної служби медицини катастроф, необхідних для надання медичної допомоги та життєзабезпечення населення.

Здійснення заходів медичного захисту населення покладається на сили цивільного захисту (аварійно-рятувальні служби, добровільні формування) відповідно до їх повноважень та обов'язків. Згідно статті 27 Кодексу цивільного захисту України медичний захист населення є однією з основних функцій сил цивільного захисту щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій [3].

Основним завданням сил цивільного захисту є надання екстреної медичної допомоги постраждалим у районі надзвичайної ситуації і транс-